

SINIF REHBERLİĞİ ETKİNLİKLERİ

Yrd.Doç.Dr.Serap NAZLI*

ÖZET

Bu çalışmada, gelişimsel rehberlik yaklaşımının en önemli müdahalelerinden birisi olan sınıf rehberliği etkinlikleri çeşitli açılardan incelenmiştir. Makalede sınıf rehberliği etkinliklerinin kapsam ve niteliği, amacı, programının hazırlanması, uygulayıcıları, yararları ve sınırlılıkları üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gelişimsel rehberlik yaklaşımı, sınıf rehberliği.

CLASSROOM GUIDANCE ACTIVITIES

ABSTRACT

In this study, classroom guidance activities which are considered to be the one of the most important interventions of developmental guidance approach have been searched in different views. The scope, quality, objective, conductors, benefits and limitations of the program have been focused in this article.

Key Words: Developmental guidance approaches, classroom guidance.

Toplum durağan değil dinamiktir. Toplumun bu özelliği, zamanla toplumsal değerlerin ve inançların değişmesini de beraberinde getirmiştir. Toplumsal yapıdaki değişimlerin, toplumsal kurumları etkilemesi kaçınılmazdır. Toplumsal yapıdaki değişimlerden etkilenen en önemli

Balıkesir Üni. Necatibey Eği. Fak.

kurumlardan birisi eğitimdir. Toplumda meydana gelen yeni değerleri ve inançları eğitim sisteminin iyi yorumlaması ve buna uyum sağlaması gerekir.

Dünya değer değişimleri açısından üç evre geçirmiştir. Bunlar sırasıyla: Tarım Toplumu, Sanayi Toplumu ve Bilgi Toplumu' dur. Tarım Toplumu'nda geçerli olan şey arazi sahibi olmak ve fiziksel güce dayalı "emek" idi. Sanayi Toplumu'nda arazinin yerini makineler, fiziksel gücün yerini "yetenekli işgücü" aldı. 20. Yüzyılın ortalarından itibaren ağırlığını hissettiren Bilgi Toplumu'nda ise makinelerin yerini bilgi, yetenekli işgücünün yerini "beyin gücü" almıştır.¹ Bir evreden diğerine geçiş, diğer toplumsal kurumlar gibi, eğitim sistemini de etkilemiş; eğitimin yeni değerlere göre yeniden yapılanmasını zorunlu kılmıştır.

Tarım Toplumu'ndan Sanayi Toplumu'na geçiş, yetenekli işgücü ihtiyacına yol açmıştır. Bu ihtiyaca cevap verebilmek için rehberlik hizmetleri ortaya çıkmıştır. Frank Parsons'un 1908 yılında ilk "Meslek Bürosu" nu açması ve bu büroların sayısının artması yetenekli işgücü taleplerini karşılayabilmek içindi.

Zamanla öğrencilerin liseden mezun olduktan sonra meslek bürolarında yönlendirilmesi yerine, lisedeki öğrenimleri sırasında yönlendirilmelerinin daha sağlıklı olacağı görüşü ağırlık kazanmıştır. Bu düşünce kapsamında, 1910'lu yıllarda liselerde rehberlik hizmetleri örgütlenmeye başlamıştır. Liselerde örgütlenen rehberlik hizmetlerinin daha verimli yürütülebilmesi için 1920'li yıllarda ilk rehberlik modeli olan "Servis Modeli" ortaya çıkmıştır.

¹ Yüksel Özden, (2002), "Eğitimde Yeni Sistem Arayışları", **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**^ Ankara: Pegem Yay., s. 271.

1920-1950 yılları arasında meydana gelen bazı olaylar eğitimi ve rehberlik hizmetlerini doğrudan etkilemiştir. Bunlardan bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz:^{2 3 4 5}

- 1.1910'lardan itibaren test yapmaya ve kişilik ölçümüne önem vermeye başlanması,
2. Birinci Dünya Savaşı ve sonrasında yaşanan depresyon salgını,
3. İkinci Dünya Savaşı ve savaşta testlere verilen önemin artması,
- 4.1950'lerde boşanma, suç oranlarında ve lise öğrencilerinde görülen problemlili davranışlardaki artışlar,
5. Carl Rogers' in danışandan hız alan psikolojik danışma kuramının etkisi.

Bu olaylar, mesleki yönlendirme amacıyla liselerde örgütlenen rehberlik hizmetlerinin görevlerine öğrencileri çeşitli testlerle tanımaya çalışma, öğrenci dosyalarını düzenleme, problemlili davranışlarla ilgilenme vb. gibi yeni görevler eklenmiştir. Ancak yinede, servis modeli esasına göre yürütülen rehberlik hizmetleri "mesleki yönlendirme - yöneltme" olarak zihinlere yer etmiştir. Çünkü, servis modeli Sanayi Toplumu'nun ihtiyaç duyduğu yetenekli işgücü talebini karşılayabilmek için ortaya çıkmıştır.

Rusya'nın uzaya ilk uzay aracı olan Sputnik'i 1957 yılında fırlatmış olması, bir bakıma Bilgi Toplumu'na geçişinde habercisiydi. Bu olay bir çok ülkenin, özellikle A.B.D.'nin, eğitim sistemlerini yeniden gözden geçirmelerine neden olmuştur. Çünkü, Bilgi Toplumu bilgiyi olduğu gibi alan ve kullanan bireylere değil; elde ettiği bilgileri kendisine göre

² Joe Wittmer, (1993), "Developmental School Counseling: History, Reconceptualization and Implementation Strategies", **Managing Your School Counseling Programs: K-12 Developmental Strategies**^ Minneapolis, MN: Educational Media, s. 8.

³ Robert Myrick, (1997), **Developmental Guidance and Counseling: A Practical Approach**. Third Edition, Minneapolis: Educational Media Corporation, s. 17.

⁴ C. Sink and G. MacDonald, (1998), "The Status Of Comprehensive Guidance and Counseling in the United States", **Professional School Counseling**^, 2, s. 89.

⁵ Norman Gysbers and Patricia Henderson, (2000), **Developing and Managing Your School Guidance Program**. Alexandria, VA: ACA, s. 6.

anlamlandırabilen ve yorumlayabilen, eleştirel bir anlayışa sahip, yaratıcı, kendisini tanıyan ve güvenen, sorumluluk sahibi, sosyal becerisi gelişmiş, kariyer planlama becerisine sahip vb. bireylere olan ihtiyacı artırmıştır.

Bilgi Toplumu'nun yeni değerlerine cevap verebilmek için 1960'lı yıllardan itibaren, öğretim hizmetleri program merkezli yaklaşımdan öğrenci merkezli yaklaşıma, rehberlik hizmetleri geleneksel rehberlik yaklaşımından gelişimsel rehberlik yaklaşımına doğru yeniden yapılanmaya başlamıştır.

Gelişimsel rehberlik yaklaşımı ana sınıfından lise son sınıfa kadar *bütün* öğrencilere yaşamlarında daha sağlıklı ve üretken olmalarına yardımcı olacak yeterlikler kazandırmaya çalışmaktadır. Gelişimsel rehberliğin teorik öncüsü olarak kabul edilen Myrick' e göre gelişimsel yaklaşım, öğrencilerin okulda ve yaşamda başarılı olmaları için gereken belli beceri ve yaşantıların kazandırılması girişimidir.⁶

Gelişimsel rehberlik yaklaşımı, Bilgi Toplumu'nun ihtiyaç duyduğu donanımdaki öğrencilerin gelişimine katkıda bulunmaya çalışır. Gelişimsel yaklaşım bu amacına ulaşabilmek için bir çok müdahaleden yararlanmaktadır. Bunlardan birisi "sınıf içi etkinlikler" müdahalesidir.

Bu makalenin amacı, sınıf içi etkinlikler müdahalesini değişik boyutları ile incelemektir. Bunun için makalede sınıf rehberliği etkinliklerin kapsam ve boyutu, sınıf rehberliği etkinliklerinin amacı, sınıf rehberliği etkinlikleri programının hazırlanması, sınıf rehberliği etkinliklerinin uygulayıcıları, sınıf rehberliği etkinliklerinin yararları ve sınırlılıkları başlıkları üzerinde durulmuştur.

Sınıf Rehberliği Etkinliklerinin Kapsam ve Niteliği

Geleneksel rehberlik yaklaşımında kullanılan müdahalelerden birisi "grup rehberliği" tekniğidir. Ülkemizde, grup rehberliği tekniği okul uygulanmalarında "Rehberlik Saati" olarak adlandırılmaktadır. Rehberlik

⁶ MYRICK, ön. ver., s. 11.

saati uygulaması, ülkemizde uzun yıllardan beri yapılmaktadır. 9. Milli Eğitim Şurası'nda, liselerde haftada 2 saat "rehberlik saati" yapılması karara bağlanmıştır.⁷ Ancak, 1987-1988 öğretim yılında rehberlik saati programdan çıkarılarak, ders dışı etkinlikler konumuna getirilmiştir. Günümüze kadar devam eden bu uygulama tarzı, her lisenin tercihinine göre devam etmektedir.

Ülkemizde alışılmış bir terim olan "Rehberlik Saati", gelişimsel rehberlik yaklaşımının en önemli müdahalelerinden birisi olan sınıf içi etkinlikleri için de kullanılabilir mi? Bu terimin kullanılmaya devam edilmesi uygun mu yoksa sakıncalı mı olur? Bu sorulara yanıt verebilmek için grup rehberliği tekniği ile sınıf içi etkinliklerinin benzer ve farklı yönlerini ele almak gerekir.

Grup rehberliği tekniği ile sınıf içi etkinliklerinin benzer yönü, her ikisinin de sınıflarda yürütülen bir uygulama olmasıdır. Her iki uygulamanın farklı yönlerinden bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Grup rehberliği tekniği, geleneksel rehberlik yaklaşımının tekniklerinden birisidir. Geleneksel rehberlik yaklaşımı grup rehberliği tekniğini çok önemli, merkezi bir teknik olarak algılamaz. Sınıf içi etkinlikler gelişimsel rehberlik yaklaşımının müdahalelerinden birisidir ve en önemli, olmazsa olmaz bir müdahale olarak algılanmaktadır.

2. Grup rehberliği liselerde uygulanırken, sınıf içi etkinlikler ana sınıfından itibaren lise son sınıfa kadar bütün sınıf düzeylerinde uygulanır.

3. Öğretim yılı başında grup rehberliği tekniği için "Çalışma Takvimi" hazırlanırken, sınıf içi etkinlikler için "Program" hazırlanır.

4. Grup rehberliği tekniğinin amacı çeşitli konularda bilgi verme, organizasyon çalışması (sınıf oturma düzeni, sınıf başkanı-sınıf temsilcisi seçimi, eğitsel kol seçimi vb.) yapma, çeşitli problemleri giderme, bireyi tanıma teknikleri (daha ziyade testler) uygulama vb. iken; sınıf içi

- ⁷ M.E.B., (1975), 9. Milli Eğitim Şurası, İstanbul: M.E.B. Basımevi.

etkinliklerin amacı öğrencilere çeşitli bilgi, beceri ve tutumlar kazandırmaktır.

Görüldüğü gibi, grup rehberliği tekniği ile sınıf içi etkinlikler arasında benzerlikten ziyade farklılıklar vardır. Bu nedenle, gelişimsel rehberlik yaklaşımının en önemli müdahalelerinden birisine, okul uygulamalarında alışık olduğumuz gibi "Rehberlik Saati" teriminin verilmesi sakıncalı olabilir. Okul uygulamalarında psikolojik danışmanların, öğretmenlerin, yöneticilerin ve öğrencilerin bu farklılığı anlamaları ve hissedebilmeleri için yeni bir terimle adlandırılmasında fayda vardır.

Literatürde, rehberlik dersi (guidance lesson), sınıf rehberliği (classroom guidance), sınıf rehberliği dersi (classroom guidance lesson), sınıf rehberliği etkinlikleri (classroom guidance activities), geniş grup rehberliği (large group guidance) gibi terimler kullanılmaktadır. Ülkemizde de bu terimlerden birisi ya da daha uygun görülen bir terim kullanılabilir. Makalede, "Sınıf Rehberliği Etkinlikleri" terimi tercih edilmiştir.

Sınıf Rehberliği Etkinliklerinin Amacı

Gelişimsel rehberlik yaklaşımı, 21. Yüzyılın ihtiyaç duyduğu özelliklerle donatılmış bireylerin gelişimini desteklemeye çalışır. Sınıf rehberliği müdahalesinin genel amacı, planlı ve programlı olarak ana okulundan itibaren öğrencilere çeşitli yeterlilikler kazandırmayı hedefler.

Gelişimsel rehberlik yaklaşımının temel amaçlarından birisi yaşam kariyeri gelişimini (life career development) desteklemektir. Yaşam kariyeri gelişimi bireyin yaşamındaki rolleri, olayları ve mekanları (ortamları) bütünleştirerek benliğinin gelişmesi olarak açıklanmaktadır.⁸ Gelişimsel rehberlik programının bütün müdahaleleri bu amaç doğrultusunda fonksiyonda bulunduğu için, sınıf rehberliği etkinliklerinin genel amacının öğrencilerin yaşam kariyeri gelişimlerini desteklemek olduğu söylenebilir.

⁸ Thomas Ellis, (1990), "The Missouri Comprehensive Guidance Model", Highlights: An ERIC/CAPS digest.

American School Counselor Association (ASCA)' ya göre sınıf rehberliği etkinliklerinin amacı öğrencilerin akademik, kariyer ve kişisel-sosyal gelişimlerini güçlendirmektir⁹. Sınıf rehberliği etkinlikleri ile okuldaki bütün öğrencilerin genel gelişim ihtiyaçları karşılanmaya çalışılır.¹⁰

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Müdürlüğü'nün orta öğretim kurumları için hazırladığı "9., 10., 11. Sınıf Rehberlik Programı" kitabında, sınıf rehberliği etkinliklerinin amacı şu şekilde ifade edilmektedir:¹¹

'Öğrencilerin;

1. Bedensel, zihinsel, duygusal vb. özelliklerini tanımalarına ve kabul etmelerine,

2. İnsanlarla sağlıklı ilişkiler kurabilmek için gerekli becerileri kazanmalarına ve yaşama karşı olumlu bir tutum geliştirmelerine,

3. Kişisel gelişimleri için kendilerine açık olan fırsatları, okul ve okul dışındaki eğitim olanaklarını, meslekleri, iş dünyasını ve toplumun beklentilerini tanımalarına,

4. Amaç belirleme, sorun çözme, karar verme, tercih yapma, sorumluluk alma gibi yaşam becerilerinde yeterlilik ve kendine güven kazanmalarına,

5. Yaşantılarını bir bütün olarak değerlendirerek bir yaşam felsefesi geliştirmelerine[^]

ö. Toplum gerçeklerini de göz önüne alarak, kendilerine uygun üst öğrenim programlarını, iş ve meslekleri tanıyıp seçmelerine,

7. Çalışmayı zevk haline getirmelerine ve serbest zamanlarını iyi

⁹ www.schoolcounselor.org.

¹⁰ Diana Borders ve Sandra Drury, (1992), "Comprehensive School Counseling Program: Are view for policymakers and practitioners", **Journal of Counseling and Development**. **70**, s. 488.

¹¹ MEB., (2000), **Ortaöğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 9, 10, 11 Sınıf Rehberlik Programı**. Ankara:MEB. Basımevi, s. 7-8.

kullanmalarına,

8.Bilimsel anlayışa, yaratıcılığa, hoşgörüye, sevgiye, demokratik tutum ve davranışa sahip, insan haklarına saygılı, çevresi ile uyumlu bireyler yetiştirmelerine,

Sonuç olarak, kendilerini belirtilen amaçlar doğrultusunda gerçekleştirmelerine yardımcı olmaktır."

Genel olarak sınıf rehberliği etkinliklerinin iki amacı olduğu söylenebilir. Birincisi, öğrencilerin gelişimlerini destekleyerek onların gelişim görevlerini başarmalarına yardımcı olmaktır. Yani, sınıf rehberliği etkinlikleri her bir öğrencinin özel durumları ile değil, okuldaki bütün öğrencilerin gelişimleri ile ilgilenir. İkincisi, sınıf rehberliği etkinlikleri planlı, programlı ve ardışık olarak ana sınıftan itibaren bütün öğrencilere çeşitli yeterlilikler kazandırmaya çalışır.

Sınıf Rehberliği Etkinlikleri Programının Hazırlanması

Gelişimsel rehberlik yaklaşımı, program anlayışı ile çalışan bir yaklaşımdır. Rehberlik hizmetlerinin yeniden yapılanma sürecinde en önemli değişimin, rehberliğin bir programının olması gösterilmektedir.^{12 13} Gelişimsel rehberlik programının her etkinliği bir program dahilinde yürütülür.

Variş' a göre program, bir eğitim kurumunun veya sosyal çevrenin bireylerin yaşantılarını düzenlemek veya zenginleştirmek için yürüttüğü tüm etkinliklerdir.¹ Saylan'a göre program insanların bireysel veya gruplar halinde mümkün olduğu kadar çabuk, ekonomik ve yeterli bir şekilde eğitme yollarını belirlemek amacıyla planların seçilmesi, düzenlenmesi ve

Fred Rowe ve Gray Kramer, (1992), "Four Characteristics of an Effective Counseling and Guidance Program", **Education**. Spring, 112, 3, s. 416

¹³ Marcia K. Haack, (1994), "Defining Outcome for Guidance and Counseling", **Educational Leadership**. March, 51,6.

¹⁴ Fatma Variş, (1993), "Program Geliştirmeye Sistemik Yaklaşım", **Eğitim Bilimlerinde Çağdaş Gelişmeler**, Editör Ayhan HAKAN, Eskişehir: A.Ü. Yayınları, s. 10.

kanıtlanması ile ilgili bir çalışma alanıdır.¹⁵ Ertürk bir programda olması gereken üç ana unsurdan bahsetmektedir. Bunlar:¹⁶

1. Hedefler yani öğrencilere kazandırılmak istenilen davranışlar,
2. Öğrenme yaşantıları,
3. Değerlendirme faaliyetleridir.

Sınıf rehberliği etkinliklerinin programının hazırlanmasında öncelikle hangi modelin kullanılacağına karar verilmelidir. Günümüzde tam öğrenme modeli, işbirliğine dayalı öğrenme ve çoklu zeka kuramı daha yaygın kullanılmaktadır.

Makalede Benjamin Bloom' un tam öğrenme modeline göre sınıf rehberliği programının nasıl hazırlanacağı üzerinde durulmuştur. Tam öğrenme modeline göre bir programda beş öge vardır:¹⁷

1. Kişide bulunması istenilen özellikler, yani hedefler,
2. Hedeflerin göstergesi olan davranışlar,
3. İçerik ve konunun örüntüsü, yani üniteler,
4. Her davranışı, öğrencilerin her birine kazandıracak eğitim durumları,
5. Sınama durumları.

Bu maddeler dikkate alınarak, sınıf rehberliği programı altı adımda hazırlanabilir:

1. Adım: Öncelikle öğrencilere kazandırılmak istenilen yeterlikler, yani programın hedefleri belirlenir. Sınıf rehberliği etkinliklerinin programının hedefleri belirlenirken şu kriterler dikkate alınmalıdır:

a. Gelişimsel rehberlik yaklaşımının temel felsefesi, amacı, ilkeleri ve sayı İtilan,

¹⁵ Nevin Saylan, (1995), **Eğitimde Program Tasarımı**, Balıkesir: İnci Ofset, s. 12.

¹⁶ Selahattin Ertürk, (1984), **Eğitimde Program Geliştirme**, 5. Baskı, Ankara: Yeditepe Yay., s. 14.

¹⁷ Veysel Sönmez, (1994), **Öğretmen El Kitabı**. Ankara: Anı Yay., s. 6.

b. Üç gelişim alanı (Kişisel-sosyal gelişim, eğitsel gelişim ve kariyer gelişimi)

c. Okuldaki öğrencilerin içinde buldukları gelişim döneminin özellikleri ve gelişim görevleri,

d. Okulun içinde bulunduğu yörenin ihtiyaç ve talepleri,

e. Okulun, öğrencilerin, öğretmenlerin, ebeveynlerin ihtiyaç ve talepleri,

f. M.E.B.'nın belirlemiş olduğu eğitimin genel amaçları ve ilkeleri.

2. Adım: Yukarıdaki kriterlere göre belirlenen hedefler, hedef yazma ilkelerine uygun olarak listelenir. Daha sonra bu hedeflere ulaşmanın göstergesi olan davranışlar oluşturularak yazılı hale getirilir.

3. Adım: Belirlenmiş olan hedeflere ve davranışlara ulaşabilmek için sınıf rehberliği etkinliklerinde ne öğretileceği, hangi içeriğin ve ünitelerin programda yer alacağına karar verilir.

4.Adım: Sınıf yaşantılarının nasıl düzenleneceği, yani içeriğin sınıfta nasıl işleneceğine karar verilir. Sınıf rehberliği etkinliklerinin istenilen başarıya ulaşabilmesi için, sınıftaki öğrenme yaşantılarının çok iyi düzenlenmiş olması gerekir. Diğer bir ifadeyle, bu adımda "Öğrencilere kendisini tanıma, iletişim kurma, etkili ders çalışma, amaç belirleme vb. gibi bilgi ve beceriler en iyi hangi yolla kazandırılabilir?" sorusuna karar verilir.

5. Adım: Beşinci adımda, hangi ölçme ve değerlendirme işlemleri ile sınıf rehberliği programının hedefine ulaşmış olup ulaşmadığının değerlendirileceğine karar verilir. Burada amaç öğrencilerin başarı-başarısızlığını belirlemek değil, sınıf rehberliği programının istenilen başarıya ulaşmış olup ulaşmadığını belirleyebilmektir.

6. Adım: İlk beş adımda yapılanlar yazılı hale getirilir. Yani sınıf rehberliği programı kağıda dökülür. Bu yazılı programların standart bir biçimi, formu yoktur. Ancak, bu formlarda hedef ve davranışlar, içerik, süre, öğretim durumları, ölçme ve değerlendirme başlıkları yer almaz.

Sınıf Rehberliği Etkinliklerinin Uygulayıcıları

Literatürde sınıf rehberliği etkinliklerini uygulayacak kişiler üzeünde bir uzlaşma vardır. ASÇA' ya göre sınıf rehberliği etkinlikleri sınıf öğretmenleri ve psikolojik danışmanlar tarafından ortaklaşa yürütülmelidir¹⁸. Aynı görüş Myrick¹⁹, Gysbers ve Henderson²⁰ tarafından da paylaşılmaktadır.

Ülkemizde sınıf öğretmenliği uygulaması uzun yıllardır devam etmektedir. 17 Nisan 2001 tarihinde yürürlüğe giren 24376 sayılı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Yönetmeliğinde, ana sınıftan itibaren bütün sınıf düzeylerinde bu görev sınıf öğretmenlerine verilmiştir. Yönetmeliğin beşinci kısım 51. maddesinin b bendinde:²¹

"Rehberlik için ayrılan sürede sınıfa girer. Sınıf rehberlik çalışmaları kapsamında eğitsel ve mesleki rehberlik etkinliklerini, rehberlik ve psikolojik danışma servisinin organizasyonu ve rehberliğinde yürütülür."

Aynı yönetmeliğin birinci kısım 11. maddesinin ikinci paragrafında ise²²:

"Grup rehberliği etkinliklerinden, bilgi verme gibi, uygulaması uzmanlık istemeyenler, rehberlik saatlerinde sınıf rehber öğretmenlerince uygulanabilir. Söz konusu etkinliklerden uygulaması, alanında teknik beceri ve uzmanlık gerektirenler ise psikolojik danışmanlar tarafından uygulanır."

¹⁸ www.schoolcounselor, ön. ver.

¹⁹ Myrick, ön. ver., s.226.

²⁰ Gysbers ve Henderson, ön. ver., s. 64.

²¹ Resmi Gazete, (2001), **Rehberlik ve Psikolojik Danışma Yönetmeliği**, s. 22. Resmi Gazete, ön. ver., s. 5.

Görüldüğü gibi ülkemizde de, M.E.B. sınıf rehberliği etkinliklerini yürütme görevini hem psikolojik danışmanlara, hem de sınıf öğretmenlerine vermiştir.

Sınıf Rehberliği Etkinliklerinin Yararları ve Sınırlılıkları

Her müdahalede olduğu gibi, sınıf rehberliği etkinliklerinin yararları ve sınırlılıkları vardır. Sınıf rehberliği etkinliklerinin yararlarını şu şekilde sıralayabiliriz.

1. Sınıf rehberliği etkinliklerinden bir anda bir çok öğrenci yararlanabilmektedir.^{23 24 25}

2. Sınıf rehberliği etkinlikleri ile okuldaki bütün öğrencilerin genel gelişim ihtiyaçları karşılanabilir.²⁶ Ayrıca, öğrencilerin akademik başarılarının artırılmasında ; okula, kendilerine ve başkalarına karşı olumlu tutum geliştirmelerinde^{30 31}; sosyal becerilerinin geliştirilmesinde³² sınıf rehberliği etkinliklerinin katkısının olduğu belirlenmiştir.

3. Sınıf rehberliğini psikolojik danışman uyguluyorsa, bir çok öğrenci danışmanın doğrudan kendilerine sunduğu hizmeti alabilirler.³³

²³ Rita S. LEE, (1993), "Effects of Classroom Guidance on Student Achievement", **Elementary School Guidance and Counseling**, 27, s. 163.

²⁴ www.schoolcounselor.org , ön. ver.

²⁵ Myrick, ön. ver., s. 245.

²⁶ Borders ve Drury, ön. ver., s. 491.

²⁷ Edvin R. Geller, ve Ronald F. Anderson, (1986), "The Effects of Classroom Guidance on Children's Success in School" , **Journal of Counseling and Development**, October, 65, s. 81.

²⁸ Robert D. Myrick, Harriette Merhill ve Laura Swanson, (1986), "Changing Student Attitudes Through Classroom Guidance", **The School Counselor** , March, 244.

²⁹ Lee, ön. ver., s. 169.

³⁰ Myrick, Merrill ve Swanson, ön. ver., s. 244.

³¹ Ann M. Ruben, (1989), "Preventing School Dropouts Through Classroom Guidance", **Elementary School Guidance and Counseling** , Oct., 24, s. 27- 28.

³² C. M. Verduyn, W. Lord ve G. Forrest, (1990), "Social Skills Training in Schools: An Evaluation Study", **Journal of Adolescence** , 13, s. 15- 16.

³³ Myrick, ön. ver., s. 245.

4. Sınıf rehberliği etkinliklerinde, bireysel ve grupla psikolojik danışmaya oranla, daha genel konular ele alınır ve daha az mahremdir. Bu nedenle okul dışından ilgili kişiler (polis, yargı mensubu, askeri personel, çeşitli alanlardan uzmanlar) sınıf rehberliği etkinliklerine katkı verebilirler.³⁴

5. Bazı öğrenciler bireysel ve grup psikolojik danışmadan kaçınabilirler. Kendilerini sınıf rehberliği etkinliklerinde daha güvende hissedebilirler ve daha çok katılımcı olabilirler.³⁵

6. Sınıf rehberliği etkinlikleri öğrencilere bir çok konuyu ele alıp inceleme ve tartışma fırsatını verir.

7. Sınıf rehberliği etkinlikleri rehberlik ve psikolojik danışma programının en somut, gözle görülür müdahalesidir.³⁷

8. Sınıf rehberliği etkinlikleri ile okuldaki rehberlik çalışmaları, akademik sürecin içine daha fazla girebilme şansını elde etmiştir.³⁸

9. Psikolojik danışmanlar, sınıf rehberliği etkinliklerini yürüterek daha fazla öğrenci ile iç içe olma şansını elde ederler ve "odasında oturarak öğrenci bekleyen kişi" imajından kurtulabilirler.

Sınıf rehberliği etkinliklerinin sınırlılıklarını da şu şekilde sıralayabiliriz³⁹:

1. Bazı öğrencilerin daha yoğun etkileşime, ilgiye ve dikkate ihtiyacı olabilir.

2. Bazı konular ve problemler sınıflarda ele alınamayacak kadar özel, mahremdir.

Myrick, ön. ver., s. 245.

Myrick, ön. ver., s. 245.

Myrick, ön. ver., s. 245.

Borders ve Drury, ön. ver., s. 493.

Borders ve Drury, ön. ver., s. 493.

Myrick, ön. ver., s. 247.

3.Sınıf mevcudunun büyüklüğü, mahremiyeti ve gizliliği zedeleyebilir ve bütün öğrencilerin katılımını sınırlayabilir.

4. Sınıf rehberliği etkinliklerinde psikolojik danışmanların davranışı ve iletişimi farklılaşabilir. Bireysel ve grupla psikolojik danışmaya oranla, sınıf rehberliği etkinliklerinde psikolojik danışmanlar daha fazla yönlendirme yapabilirler.

Sonuç ve Öneriler

Gelişimsel rehberlik modeli yapılandırılmış grup yaşantıları ile okuldaki bütün öğrencilere ulaşmayı hedeflemektedir. Geleneksel rehberlik yaklaşımı bire bir etkileşimle öğrencilere ulaşmayı hedeflerken; gelişimsel rehberlik yaklaşımı daha büyük gruplarla öğrencilere ulaşmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, sınıf rehberliği etkinlikleri gelişimsel rehberlik yaklaşımının merkezi, en önemli müdahalesi olarak nitelendirilmektedir.

Ülkemizde de son yıllarda gelişimsel rehberlik yaklaşımından sıkça bahsedilmekte, bu yaklaşıma doğru bir eğilimin olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle, gelişimsel rehberlik yaklaşımının en önemli müdahalesi olan sınıf rehberliği etkinliklerinin, okullarımızda bir an önce uygulanmaya başlamasında yarar vardır. Ancak, sınıf rehberliği etkinliklerinin istenilen düzeyde uygulanabilmesi için gerekli alt yapının sağlanması gerekir. Bunun için şu öneriler sıralanabilir:

1. Öncelikle Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği koordinatörlüğünde, uygulamada kavram kargaşasına yol açmaması için "sınıf rehberliği etkinliklerinin" hangi terimle adlandırılacağına karar verilmelidir.

2. Sınıf rehberliği etkinlikleri, halen liselerde uygulanmakta olan rehberlik saati uygulaması ile karıştırılmamalıdır. Makalede vurgulandığı gibi, sınıf rehberliği etkinliklerinin felsefesi, amacı ve programı çok farklıdır. Bu nedenle, görevde bulunan psikolojik danışmanlar ve sınıf rehber öğretmenleri bu konuda hizmet içi eğitimden geçirilmelidir.

3. PDR lisans öğrencilerine de sınıf rehberliği etkinlikleri ile ilgili daha kapsamlı bilgi verilmelidir. Psikolojik danışmanların hizmet öncesi eğitimlerinde bu müdahale ile ilgili en az bir dersin (teorik ve bir uygulama oluşan) olmasında yarar vardır.

4. 17 Nisan 2001 tarihinde yürürlüğe giren 24376 sayılı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Yönetmeliği'nde, sınıf rehberliği etkinliklerinin sınıf öğretmenleri ve psikolojik danışmanlar tarafından ortaklaşa yürütüleceği belirtilmektedir. Okul uygulamalarında sıkıntıya yol açmaması için bu işbirliğinin daha net ifade edilmesinde yarar vardır.

5. Sınıf rehberliği etkinlikleri ana sınıfından lise son sınıfa kadar bütün sınıf seviyelerinde uygulanan bir müdahaledir. Bu nedenle, ana okulundan itibaren haftada en az bir ders saatini bu müdahale için ayırmalıdır. Ayrıca bu zaman, ders dışı etkinlikler gibi değil, okulun akademik programı içinde olmalıdır.

6. Sınıf rehberliğinin uygulamasında karşılaşılabilecek en önemli sorunlardan birisi de kaynak kitapların ve dokümanların yeterli sayıda olmamasıdır. Sınıf rehberliği etkinliklerinde kullanılacak örnek etkinlik kitapları, hazır paket programlarının sayısı artırılmalıdır.

7. Yine uygulamada karşılaşılabilecek sorunlardan bazıları sınıfların kalabalık olması, okullarda uygun bir mekanın olmaması, gerekli araç gerecin olmaması vb. olabilir. Ülkemiz olanaklarına göre bu problemlere çözüm aranmalıdır.

KAYNAKLAR

Borders, Diana ve Sandra Drury, (1992), "Comprehensive School Counseling Program: Are view for policymakers and practitioners", Journal of Counseling and Development 70.

Ellis, Thomas. (1990), "The Missouri Comprehensive Guidance Model", Highlights: An ERIC/CAPS digest.

- Ertürk, Selahattin. (1984), **Eğitimde Program Geliştirme**, 5. Baskı, Ankara: Yeditepe Yay.
- Geller, Edwin ve Ronald F. Anderson, (1986), "The Effects of Classroom Guidance on Children's Success in School" , **Journal of Counseling and Development**, October, 65.
- Gysbers, Norman ve Patricia Henderson, (2000), **Developing and Managing Your School Guidance Program**. Alexandria, VA: ACA.
- Haack, Marcia. (1994), "Defining Outcome for Guidance and Counseling", **Educational Leadership**. March, 51, 6.
- Lee, Rita. (1993), "Effects of Classroom Guidance on Student Achievement", **Elementary School Guidance and Counseling**, 27.
- M.E.B., (1975), **9. Milli Eğitim Şurası** .İstanbul: M.E.B. Basımevi.
- M.E.B., (2000), **Ortaöğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 9, 10, 11 Sınıf Rehberlik Programı**. Ankara:MEB. Basımevi.
- Myrick, Robert, Harriette Merhill ve Laura Swanson, (1986), "Changing Student Attitudes. Through Classroom Guidance", **The School Counselor** , March, 244.
- Myrick, Robert. (1997), **Developmental Guidance and Counseling: A Practical Approach**,_Third Edition, Minneapolis: Educational Media Corporation.
- Özden, Yüksel. (2002), "Eğitimde Yeni Sistem Arayışları", **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**^ Ankara; Pegem Yay.
- Resmi Gazete, (2001), Rehberlik ve Psikolojik Danışma Yönetmeliği.
- Rowe, Fred ve Gray Kramer, (1992), "Four Characteristics of an Effective Counseling and Guidance Program", **Education**. Spring, 112, 3.
- Ruben, Ann. (1989), "Preventing School Dropouts Through Classroom Guidance", **Elementary School Guidance and Counseling** , Oct., 24.

- Saylan, Nevin, (1995), **Eğitimde Program Tasarımı**, Balıkesirİnci Ofset.
- Sink, C. ve G. MacDonald, (1998), "The Status Of Comprehensive Guidance d :: Counseling in the United States", **Professional School Counseling**, 2.
- Sönmez, Veysel. (1994), **Öğretmen El Kitabı**. Ankara: Anı Yay.
- Variş, Fatma. (1993), "Program Geliştirmeye Sistemik Yaklaşım", **Eğitim Bilimlerinde Çağdaş Gelişmeler**, Editör Ayhan HAKAN, Eskişehir: A.Ü. Yayınları.
- Verduyn, C, W. Lord ve G. Fonesl, (1990), "Social Skills Training in Schools: An Evalvation Study", **Journal of Adolescence** , 13.
- Wittmer, Joe. (1993), "Developmental School Counseling: History, Reconceptualization and Implementation Strategies", **Managing Your School Counseling__Programs: K-12 Developmental Strategies,,** Minneapolis, MN: Educational Media.
- www.schoolcounselor.org.ASCA National Model.